

NASLEDNOPRAVNE POSLEDICE USVOJENJA PREMA SRPSKOM GRADJANSKOM ZAKONIKU

Melanija Jančić Mihić¹

Apstrakt

U savremenim pravnim sistemima, među kojima se svrstava i pozitivno pravo Republike Srbije, ustanova usvojenja zasniva se prvenstveno u cilju obezbeđivanja zaštite deteta bez roditeljskog staranja, pa je posmatrano sa pravničkog stanovišta njegova svrha, pre svega, zaštitnog karaktera. Ovo se pogotovo odnosi na pravne sisteme koji su u svojim nacionalnim zakonodavstvima normirali isključivo ustanovu potpunog usvojenja. S obzirom na njegovu osnovnu karakteristiku, a to je potpuna integracija usvojenika u porodicu usvojioca uspostavljajući međusobne srodničke odnose u potpunosti i prekidajući sve pravne veze između usvojenika i njegove biološke porodice, konkretnije njegovih bioloških roditelja i svih srodnika, zasnivanje potpunog usvojenja ima veliki značaj i u naslednom pravu. Međutim, ustanova potpunog usvojenja nije oduvek bila jedini i isključivi način za zasnivanje adoptivnog srodstva u srpskom pravu. Posledično tome, adoptivno srodstvo koje predstavlja činjenicu i osnov za primenu pravila zakonskog nasledjivanja, imalo je različita naslednopravna dejstva s obzirom na oblik usvojenja koji je bio zasnovan. Stoga, u radu će biti analizirane odredbe Srpskog gradjanskog zakonika iz 1844. godine, sa ciljem da se izvrši komparativnopravni prikaz značaja naslednopravnih posledica usvojenja upotrebom istorijskog metoda povlačeći paralelu sa trenutno važećim pozitivnim pravom u oblasti domaćeg naslednopravnog zakonodavstva.

Ključne reči: *Srpski gradjanski zakonik, zakonski naslednici, naslednopravna dejstva usvojenja, adoptivno srodstvo.*

Uvod – pojam i oblici usvojenja prema Srpskom gradjanskom zakoniku

U uvodnom poglavlju će najpre biti predstavljeni pojam i oblici usvojenja koji su bili regulisani odredbama Srpskog gradjanskog zakonika² (u daljem tekstu: SGZ).

Srpski gradjanski zakonik³, donet 1844. godine, predstavlja jedan od najranijih i najznačajnijih izvora gradjanskog prava u našoj zemlji toga vremena, odnosno u

---

¹Melanija Jančić Mihić, Fakultet za poslovne studije i pravo Univerziteta „Union - Nikola Tesla”, Beograd, Srbija, e-mail: melanija.mihic@fpp.edu.rs

²Tekst Srpskog gradjanskog zakonika dostupan na https://www.harmonius.org/sr/pravni-izvori/jugoistocna-evropa/priyatno-pravo/srbija/Srpski_gradjanski_zakonik_1844.pdf, pristupljeno 26. 9. 2024.

³Detaljno o Srpskom gradjanskom zakoniku kao kodifikaciji i njegovom donošenju videti: Stanković, Emilija, *The Serbian Civil Code – the Fourth Codification in Europe*, Fundamina, Vol. 20, No. 2, 2014, str. 881-890.

Kneževini Srbiji. Za period 19. veka, ovaj zakonik predstavlja savremenu kodifikaciju građanskog prava u kojoj je prihvaćena pandektna sistematika građanskog prava, koja na sveobuhvatan način normira celokupnu oblast građanskog prava. U skladu sa tom sistematikom, odredbama Zakonika obuhvaćena je i oblast porodičnog i naslednog prava.

Kada govorimo o pojmu usvojenja, ono predstavlja poseban način zasnivanja roditeljskog odnosa pravnim putem između tuđeg maloletnog deteta (usvojenika) i odraslog punoletnog lica odnosno punoletnih lica (usvojlaca) i na taj način nastaje adoptivno odnosno građansko srodstvo (Cvejić-Jančić, 2009).

Odredbama Srpskog građanskog zakonika su bila predviđena i regulisana tri oblika usvojenja: potpuno usvojenje, nepotpuno usvojenje i hranjenišтво. Potpunim usvojenjem zasnivao se roditeljski odnos između usvojioca i usvojenika, koji je u potpunosti bio izjednačen sa rođenom decom usvojioca (Čović, 2023).⁴ Ako izvršimo uporednopravnu analizu SGZ-a i trenutno važećeg Porodičnog zakona⁵, ustanova potpunog usvojenja prema normama SGZ-a veoma podseća na ustanovu potpunog usvojenja koje egzistira u pozitivnom pravu Srbije, a koje predviđja isključivo ovaj vid usvojenja kao način zaštite maloletnog deteta bez roditeljskog staranja. Drugi oblik usvojenja koji je bio propisan odredbama SGZ-a jeste nepotpuno odnosno ograničeno usvojenje, imajući u vidu da se zasnivalo pod određenim uslovima.⁶ Ovakav koncept zasnivanja usvojenja je od 2005. godine u pozitivnom pravu Srbije kojim se regulišu porodičnopravni odnosi napušten. Međutim, sve do donošenja Porodičnog zakona 2005. godine, prema odredbama prethodno važećeg Zakona o braku i porodici (u daljem tekstu: ZBPO) bilo je moguće zasnovati nepotpuno usvojenje, koje ima svoje naslednopravne posledice⁷ i danas pod uslovom da je bilo punovažno zasnovano pre stupanja na snagu novog Porodičnog zakona. Treći oblik usvojenja prema SGZ bilo je hranjenišтво⁸, iako se njime nije zasnivao nikakav srodnički odnos a pravna

---

⁴Srpski građanski zakonik, paragraf 136: Deca tuđja, ako se propisanim načinom usvoje, ravnaju se rodjenoj, ili sasvim ili od česti. Paragraf 137: Usvojiti se pak mogu na tri načina: 1) Kad čovek ili žena uzmu muško ili žensko dete mesto sina ili kćeri bez svakoga uslova i izuzetka, i onda je takvo ravno sasvim rođenom detetu, i zove se posinak ili poćerka, a roditelji poočim ili pomajka.

⁵Porodični zakon Republike Srbije, *Sl. glasnik RS*, br. 18/2005, 72/2011 – dr. zakon, 6/2015, čl. 358 st. 2.

⁶Srpski građanski zakonik, paragraf 143: Usvojiti se može: 2) sa pogodбом i na neke uslove, koji se ili s roditeljima mladoletnika, ili s tutorom i zastupnikom i sudom ili sa samim punoletnikom učiniti mogu. I prava ovoga usvojenja tumače se od česti po izloženim osnovima gornjim od česti pak po prirodi posla i pogodbe. U slučaju sumnje preče je tumačenje na korist usvojenoga nego usvojitelja.

⁷Zakon o braku i porodičnim odnosima SR Srbije, *Sl. glasnik SRS*, br. 22/80, 24/84, 11/88, 22/93, 25/93, 35/94, 46/95, 29/01, čl. 176: Ako usvojlac ima rođene dece, nasledna prava usvojenika prema usvojiocu mogu se ograničiti ili sasvim isključiti.

⁸Srpski građanski zakonik, paragraf 144: Ili se: 3) usvojiti može bez izjašnjenja prvoga ni drugoga, i onda se takvi usvojitelji smatraju kao hranitelji a usvojeni kao hranjenici, imajući samo pravo na pristojno izdržavanje i upućivanje, a ne na ime i ostala prava rodbinska.

dejstva su ograničena samo na izdržavanje i vaspitanje, dok u savremenim pravnim zakonodavstvima predstavlja poseban institut zaštite dece bez roditeljskog staranja koji se ne smatra usvojenjem niti je izjednačen sa institutom usvojenja. U tom smislu, nema nikakvog pravnog značaja u naslednom pravu.

Za razliku od potpunog usvojenja kojim se zasniva trajni roditeljski i širi srodnički odnos, a koji podrazumeva integraciju usvojenika u porodicu usvojioca u potpunosti u svim pravima i obavezama izjednačavajući novonastalo adoptivno srodstvo sa krvnim, nepotpuno usvojenje predstavlja raskidiv odnos koji obuhvata uži krug lica, stvarajući srodnički odnos samo između usvojioca i usvojenika i njegovih potomaka. Međutim, važno je naglasiti da zasnivanjem nepotpunog usvojenja usvojenik nije prekidao srodničke odnose sa svojom biološkom porodicom i između njih ostaju određena prava i obaveze, koja se pre svega tiču prava na nasledjivanje i izuzetno prava na izdržavanje ukoliko usvojilac nema dovoljno sredstava za izdržavanje usvojenika (Kovaček, Stanić, 2009).

Iako odredbama SGZ-a, a pogotovo u oblasti porodičnog prava, dominira ideja o inferiornom položaju žene u društvu, pojedini autori ističu da je ustanova usvojenja u pojedinim aspektima, pre svega porodičnopravnim, u skladu sa savremenim međunarodno prihvaćenim standardima zaštite prava deteta (Draškić, 2014). Međutim, ima i autora koji ističu da svrha usvojenja prema SGZ nije bila isključivo zaštita interesa maloletne dece, kao što je slučaj sa sadašnjim pozitivnim pravom Srbije, nego i zaštita interesa usvojilaca odnosno lica koja po pravilu nisu imala svoje biološke dece, propisujući mogućnost usvajanja punoletnog lica (Cvejić-Jančić, 2004). Princip posebne zakonske zaštite maloletne dece, koji je prihvaćen u savremenom pravu, pa tako i našem, nije prema odredbama SGZ-a ni približno imao značaj i domen primene kakav postoji u sadašnjoj porodičnopravnoj regulativi, ako se uzmu u obzir ostala načela roditeljskog prava odnosno restriktivnost prilikom utvrđivanja vanbračnog roditeljskog odnosa štiteći pre svega interese vanbračnog oca kao i podređen položaj ženske dece u odnosu na mušku decu (Cvejić-Jančić, 2004).

Usvojenje, kao ustanova porodičnog prava, proizvodi pravne posledice i u drugim oblastima prava, međutim u domenu naslednog prava ima veoma veliki značaj imovinskog karaktera.

Naslednopravna dejstva usvojenja prema Srpskom građanskom zakoniku iz 1844. godine

U ovom poglavlju će biti izložena analiza naslednopravnog značaja usvojenja regulisanog odredbama Srpskog građanskog zakonika iz 1844. godine sa komentarima normativnog uređenja adoptivnog srodstva u svetlu sadašnjeg zakonodavnog okvira kojim se uređuje oblast naslednog prava.

Što se tiče ustanove usvojenja i njenog naslednopravnog dejstva u nacionalnoj pravnoj istoriji, od značaja je analizirati odredbe Srpskog građanskog zakonika⁹ donetog 1844. godine. Uprkos tome što je ovim zakonikom bilo predviđeno nekoliko oblika usvojenja (potpuno, nepotpuno i hranjenišтво)¹⁰, u naslednopravnom smislu jedino je potpuno usvojenje predstavljalo pravno relevantnu činjenicu (Antić, 2014), dok je nepotpuno odnosno ograničeno usvojenje imalo za svrhu ograničavanje pravnih dejstava potpunog usvojenja, imajući u vidu da se ugovaralo pod određenim uslovima od kojih su zavisila prava, konkretnije zakonska nasledna prava usvojenika (Vidić, 2006). Nasuprot prethodno pomenutim oblicima usvojenja, hraniteljstvo je u odredbama SGZ-a predviđeno kao vid usvojenja koje nije imalo nikakvo naslednopravno dejstvo u smislu da ni u kom slučaju nije moglo doći do sticanja zakonskog naslednog prava (Vidić, 2006).

Medjutim, potpuno usvojenje koje je regulisano odredbama SGZ-a ne može se izjednačiti sa ustanovom potpunog usvojenja koje je regulisano u savremenim pravnim sistemima, jer usvojenik nije raskidao odnose sa svojom biološkom porodicom, zadržavao je nasledna prava prema svojim krvnim srođnicima kao i oni prema njemu uz ispunjenje određenih uslova (Kitanović, Ignjatović, 2013). Pojedini autori ističu kritički aspekt odredbe SGZ-a kojim je bila predviđena mogućnost usvojenja dece od strane lica sa decom, imajući u vidu da takvo rešenje ugrožava zakonsko pravo nasledjivanja bioloških potomaka usvojioca, a naročito biološkoj deci usvojitelja (Čović, 2023). Medjutim, ima autora koji smatraju da je upravo zbog te odredbe SGZ bio jedinstven u svetu i preteča svih savremenih zakonodavstava kod kojih je osnovni cilj usvojenja zaštita deteta bez roditeljskog staranja, a ne produženje porodice (Ćeranić, 2015).

Naime, usvojenik je imao zakonsko nasledno pravo u odnosu na usvojioca (poočima i pomajke), ne i u odnosu na druge srođnike usvojioca, dok sa druge strane odredbama SGZ-a nije bilo predviđeno pravo usvojioca da nasledi usvojenika (Antić, 2014). U slučaju smrti usvojenika koji nije iza sebe ostavio decu i potomke, na nasledje, koje se sastojalo kako od dobara koje je nasledio od usvojioca tako i od dobara koje je samostalno stekao na bilo koji način, pozivaju se potomci usvojioca. Ukoliko nije bilo ni potomaka usvojioca onda bi se zaostavština delila na dva dela. U tom slučaju, zaostavštinu koja bi se sastojala od dobara odnosno imovine koju je usvojenik nasledio od usvojioca nasledjivali bi srođnici usvojioca, dok bi ostalu imovinu (tekovinu i priplod) nasledjivali krvni srođnici usvojenika.¹¹ Imajući u vidu da su odredbe SGZ-a o potpunom usvojenju

---

⁹Detaljna analiza ustanove usvojenja prema odredbama SGZ videti u: Cvejić-Jančić, Olga: Roditeljsko pravo u Srbiji prema Srpskom građanskom zakoniku iz 1844. g., *Zbornik Pravnog fakulteta u Novom Sadu*, br. 2, 2004, str. 373-377.

¹⁰Srpski građanski zakonik, paragraf 144: Ili se: 3) usvojiti može bez izjašnjenja prvoga ni drugoga, i onda se takvi usvojitelji smatraju kao hranitelji a usvojeni kao hranjenici, imajući samo pravo na pristojno izdržavanje i upućivanje, a ne na ime i ostala prava rodbinska.

¹¹Paragraf 410 SGZ: Dete usvojeno ima pravo na nasledstvo poočima ili pomatere svoje. U slučaju njegove smrti bez dece i potomstva ne samo od poočima i pomatere

imale za cilj izjednačavanje pravnog položaja usvojenog deteta sa biološkim, naslednopravne odredbe SGZ-a u vezi sa usvojenjem nisu imale takav karakter. Samim tim što nije bilo predviđeno da usvojenik ima zakonsko nasledno pravo i prema srodnicima usvojioca, takvim rešenjem se u stvari ograničavao izjednačen položaj usvojenika u odnosu na rođeno dete usvojioca (Vidić, 2006). Odredbe SGZ-a o naslednopravnim posledicama i dejstvima usvojenja imaju diskriminatoran karakter zasnovan na porodičnom statusu, s obzirom na to da naslednopravni položaj usvojenika nije u potpunosti izjednačen sa biološkim bračnim detetom, a što zapravo odražava tradicionalan i patrijarhalan koncept na kojem je Zakonik zasnovan i utemeljen.

U svetlu trenutno važećih odredaba Zakona o nasledjivanju¹², adoptivno srodstvo nastalo zasnivanjem potpunog usvojenja je u potpunosti izjednačeno sa krvnim srodstvom kada se radi o zakonskom nasledjivanju¹³, dok se kod nepotpunog usvojenja razlikovao naslednopravni položaj usvojenika i usvojioca. S obzirom na to da je pre donošenja Porodičnog zakona (2005), a u vreme važenja Zakona o nasledjivanju (1995) na snazi bio Zakon o braku i porodičnim odnosima (1980) prema čijim odredbama je bilo moguće zasnovati nepotpuno usvojenje, bilo je neophodno zakonski regulisati i naslednopravne posledice zasnivanja takvog vida usvojenja.

Odredbama ZBPO bilo je predviđeno da se nasledna prava usvojenika prema usvojiocu mogu ograničiti ili sasvim isključiti ukoliko u momentu zasnivanja usvojenja usvojilac ima rođene dece¹⁴, kao i ako su bračni drugovi zajednički usvojili, nasledna prava usvojenika mogu se različito odrediti prema svakog od njih.¹⁵ Naslednopravna dejstva nepotpunog usvojenja se ogledaju u tome da usvojenik i njegovi potomci mogu da nasledjuju samo usvojioca, a ne i njihove srodnike, imajući u vidu da srodnički odnos nastaje samo između usvojenika i njegovih potomaka sa jedne strane i usvojioca sa druge strane (Djurdjević, 2023; Babić, 2015). Prilikom zasnivanja nepotpunog usvojenja usvojenik i njegovi potomci nasledjuju usvojioca isto kao što deca i njihovi potomci nasledjuju svoje roditelje i to pod uslovom da ta prava nisu ograničena ili isključena u momentu

---

nasleđeno, no i ono, što sam steče i priplodi, prelazi na potomke poočima i pomajke. Ako li ovih nema, onda je u tekovini i priplodu njegovom preča njegova nego li poočima i pomajčina rodbina. Nasleđeno pak dobro od poočima i pomajke prelazi na rodbinu njihovu po zakonom redu, a ne na rodbinu njegovu.

¹²Zakon o nasledjivanju Republike Srbije, *Sl. glasnik RS*, br. 46/95, 101/2003 – odluka USRS, 6/2015.

¹³Zakon o nasledjivanju RS, čl. 34: „Usvojenik iz potpunog usvojenja, njegovi potomci i njegovi usvojenici iz potpunog usvojenja i njihovi potomci nasledjuju usvojioca i njegove srodnike isto kao što deca i njihovi potomci nasledjuju svoje roditelje i njihove srodnike. Usvojenik iz potpunog usvojenja i njegovi potomci ne nasledjuju usvojenikove krvne srodnike, niti ovi nasledjuju usvojenika i njegove potomke”.

¹⁴Ovde je značajno napomenuti da ukoliko bi usvojilac nakon zasnivanja usvojenja dobio svoje biološko dete, nasledna prava usvojenika nisu mogla biti naknadno ni ograničena niti isključena, imajući u vidu da to dete ili deca nisu postojala u vreme zasnivanja nepotpunog usvojenja.

¹⁵ZBPO, čl. 176.

zasnivanja usvojenja.¹⁶ U skladu sa konceptom nepotpunog usvojenja da usvojenik ne prekida srodničke odnose sa svojom biološkom porodicom, naslednopravnim zakonodavstvom je normirano da nepotpuno usvojenje ne smeta nasledjivanju izmedju usvojenika i njegovih krvnih srodnika.¹⁷ Zakonom o nasledjivanju je takodje propisano i da usvojenik iz nepotpunog usvojenja i njegovi potomci ne nasledjuju usvojioca ako je usvojlac bio podneo zahtev za prestanak usvojenja pa se posle njegove smrti utvrdi da je zahtev bio osnovan.¹⁸

Što se tiče naslednopravnog položaja usvojioca iz nepotpunog usvojenja, zakonom je kao pravilo izričito regulisano da usvojlac iz nepotpunog usvojenja i njegovi srodnici ne nasledjuju usvojenika.¹⁹ Od ovakvog pravila postoje odstupanja, tako da izuzetno ako usvojlac nema nužnih sredstava za život a usvojenik nema naslednika iz prvog naslednog reda, usvojlac ima pravo da u roku od jedne godine od smrti usvojenika zahteva doživotno uživanje na delu zaostavštine ako prilikom usvojenja nisu bila isključena usvojenikova nasledna prava.²⁰ Ovde je, izmedju ostalog, primenjen princip reciprociteta, jer se kao jedan od uslova odnosi na to da usvojenikovo pravo nasledjivanja nije bilo isključeno u momentu zasnivanja nepotpunog usvojenja. Ukoliko bi se desila situacija da usvojlac umre pre nego što ostvari pravo na nasledjivanje, to pravo ne prelazi na njegove naslednike.²¹

Zaključna razmatranja

Srpski gradjanski zakonik od 1844. godine, jedna od najranijih evropskih kodifikacija gradjanskog prava toga vremena, zasigurno je predstavljao veoma značajan pravni akt za našu državu. Iako je u tom periodu važio za savremenu kodifikaciju, on je donet u vreme kada je u Srbiji društvo bilo u potpunosti patrijarhalno ustrojeno, što je najviše i bilo primetno i zastupljeno u oblasti porodičnog i naslednog prava koje je bilo prožeto patrijarhalno uređenim odnosima u porodici. Imajući to u vidu, ustanova usvojenja je imala zacelo drugačiju svrhu u odnosu na savremeno pravo današnjice, jer je primarno imala za cilj zaštitu interesa usvojlaca koji nisu imali biološku decu a ne zaštitu interesa maloletnog deteta. U kontekstu naslednopravnog dejstva usvojenja prema Srpskom gradjanskom zakoniku iz 1844. godine, samo je potpuno usvojenje bilo relevantno, dok nepotpuno usvojenje i hranjenišтво (koje je bilo regulisano kao vid usvojenja iako je imalo sve elemente koje čine hraniteljstvo u današnjem smislu) nisu proizvodili naslednopravne posledice. U pozitivnom naslednom pravu

---

¹⁶Zakon o nasledjivanju RS, čl. 35 st. 1: „Usvojenik iz nepotpunog usvojenja, njegovi potomci i njegovi usvojenici iz potpunog usvojenja i njihovi potomci, nasledjuju samo usvojioca isto kao što deca i njihovi potomci nasledjuju svoje roditelje ako ta prava pri usvojenju nisu ograničena ili isključena”.

¹⁷ Zakon o nasledjivanju RS, čl. 35 st. 2: „Nepotpuno usvojenje ne smeta nasledjivanju između usvojenika i njegovih krvnih srodnika.

¹⁸ Zakon o nasledjivanju RS, čl. 36.

¹⁹ Zakon o nasledjivanju RS, čl. 38 st. 1.

²⁰ Zakon o nasledjivanju RS, čl. 38 st. 2.

²¹ Zakon o nasledjivanju RS, čl. 38 st. 4.

Republike Srbije, zasnivanje potpunog usvojenja proizvodi identična naslednopravna dejstva kao i krvno srodstvo, dok su naslednopravne posledice nepotpunog usvojenja ograničene. Iako je prema odredbama SGZ-a položaj usvojenika iz potpunog usvojenja u porodičnopravnim odnosima bio izjednačen sa položajem biološkog deteta, to u normama koje su se odnosile na naslednopravne odnose nije bio slučaj, imajući u vidu da je usvojenik iz potpunog usvojenja ima zakonsko nasledno pravo isključivo prema usvojiocu a ne i prema njegovim srodnicima, što u savremenom pravu ne bi bilo prihvatljivo rešenje. Na osnovu analiziranih normi naslednog prava o značaju adoptivnog srodstva prema Srpskom građanskom zakoniku i sadašnjeg Zakona o nasledjivanju, možemo zaključiti da ono u oba slučaja može predstavljati pravno relevantnu činjenicu za primenu pravila zakonskog nasledjivanja, a u zavisnosti od oblika zasnovanog usvojenja zavisi samo postojanje prava na nasledje, obim prava srodnika po usvojenju, kao i krug lica koji bi ulazili u krug zakonskih naslednika.

Literatura

1. Antić, O. (2014). *Nasledno pravo, dvanaesto izdanje*, Beograd, Srbija, Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu, 121.
2. Babić, I. (2015). *Građansko pravo Knjiga 3 - Nasledno pravo, peto izmenjeno i dopunjeno izdanje*, Beograd, Srbija, Službeni glasnik, 60.
3. Cvejić-Jančić, O. (2004). *Roditeljsko pravo u Srbiji prema Srpskom građanskom zakoniku iz 1844. g.*, Zbornik Pravnog fakulteta u Novom Sadu, vol. XXXVIII, br. 2, str. 361-381, Pravni fakultet Univerziteta u Novom Sadu, Novi Sad, Srbija (dostupno na: https://zbornik.pf.uns.ac.rs/wp-content/uploads/2021/04/doi_10.5937_zrpfns38-0040.pdf).
4. Cvejić Jančić, O. (2009). *Porodično pravo – prvo izdanje*, Novi Sad, Srbija, Pravni fakultet u Novom Sadu, 339.
5. Draškić, M. (2014). *Usvojenje i hraniteljstvo – dobra tradicija Srpskog građanskog zakonika?* u Srpski građanski zakonik 170 godina, 127-143, Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd, Srbija.
6. Djurdjević, B. D. (2023). *Institucije naslednog prava*, trinaesto izdanje, Beograd, Srbija, Pravni fakultet u Univerziteta u Beogradu, 100, 101.
7. Kitanović, T., Ignjatović, M. (2013). *Evolucija ustanove usvojenja od rimskog do savremenog prava*, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Novom Sadu, vol. XLVII, br. 4, str. 163-184, Pravni fakultet Univerziteta u Novom Sadu, Novi Sad, Srbija (dostupno na: https://zbornik.pf.uns.ac.rs/wp-content/uploads/2018/08/doi_10.5937_zrpfns47-4768.pdf).
8. Kovaček-Stanić, G. (2009). *Porodično pravo: partnersko, dečije i starateljsko*, treće izdanje, Novi Sad, Srbija, Pravni fakultet u Novom Sadu, 343, 344.
9. Stanković, E. (2014). *The Serbian Civil Code – the Fourth Codification in Europe*, Fundamina, Vol. 20, No. 2, str. 881-890, Southern African Society

of Legal Historians, Pretoria, South Africa (dostupno na: <https://scielo.org.za/pdf/funda/v20n2/36.pdf>).

10. Čović, A. (2023). *Razvoj usvojenja kroz istoriju i savremeni pravni i društveni izazovi u oblasti zaštite dece bez roditeljskog staranja*, *Revija za evropsko pravo*, XXV, str. 41-72, Udruženje za evropsko pravo, Kragujevac, Srbija, (dostupno na: <http://ricl.iup.rs/1751/1/03%20%C4%8Covi%C4%87.pdf>).
11. Čeranić, D. (2015). *Naslednopravna dejstva usvojenja*, doktorska disertacija, Pravni fakultet Univerziteta u Kragujevcu, Kragujevac, Srbija.
12. Vidić, J. (2006). *Uticaj adoptivnog srodstva na zakonska nasledna prava u zakonodavstvu Republike Srbije i ostalih evropskih zemalja*, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Novom Sadu, vol. XL, br. 3, str. 371-399, Pravni Fakultet Univerziteta u Novom Sadu, Novi Sad, Srbija (dostupno na: https://zbornik.pf.uns.ac.rs/wp-content/uploads/2019/02/doi_10.5937_zrpfns40-0073.pdf).
13. Srpski građanski zakonik, Kneževina Srbija, 1844, dostupan na https://www.harmonius.org/sr/pravni-izvori/jugoistocna-evropa/privatno-pravo/srbija/Srpski_građanski_zakonik_1844.pdf.
14. Zakon o braku i porodičnim odnosima SR Srbije, *Sl. glasnik SRS*, br. 22/80, 24/84, 11/88, 22/93, 25/93, 35/94, 46/95, 29/01.
15. Zakon o nasledjivanju Republike Srbije, *Sl. glasnik RS*, br. 46/95, 101/2003 – odluka USRS, 6/2015.
16. Porodični zakon Republike Srbije, *Sl. glasnik RS*, br. 18/2005, 72/2011 – dr. zakon, 6/2015.

THE EFFECTS OF ADOPTION ON INHERITANCE RIGHTS ACCORDING TO THE SERBIAN CIVIL CODE

Melanija Jančić Mihić¹

Abstract

In modern legal systems, among which is the positive law of the Republic of Serbia, the institution of adoption is established, primarily in order to insure the protection of a child without parental care. From the legal point of view, the main aim of adoption is, therefore, child protection. This especially applies to legal systems that have legally recognized only the institution of full adoption in their national legislation. Considering basic goal of full adoption, which is the complete integration of the adoptee into the adopter's family, establishing mutual kinship relations in full and breaking all legal ties between the adoptee and its biological family, more specifically its biological parents and all relatives, the establishment of full adoption is of great importance in inheritance law. However, the institution of full adoption has not always been the only way of establishing adoptive kinship in Serbian law. Consequently, adoptive kinship, as a legally relevant fact when applying rules of intestate succession, had different effects in inheritance law with respect to the form of adoption. Thus, the aim of this article is to analyze the provisions of the Serbian Civil Code from 1844, in order to provide a comparative overview of the importance of the effects of adoption on inheritance rights using the historical method and indicating the current Serbian legislation on adoption in the field of inheritance.

Key words: *Serbian Civil Code, intestate heirs, effects of adoption on inheritance rights, adoptive kinship.*

---

¹Melanija Jančić Mihić, Faculty of Business Studies and Law, Union - Nikola Tesla University, Belgrade, Serbia, e-mail: melanija.mihic@fbsp.edu.rs